

Asettamispäätös

13.10.2021

VN/24284/2021

VN/24284/2021-OKM-1

Jakelussa mainituille

Opetus- ja kulttuuriministeriön konsernin kehittämishankkeen asettamispäätös

1. Tausta

Toimialan taloudelliset kehykset

Opetus- ja kulttuuriministeriön toimialalla on 11 virastoa, joiden määrärahataso valtion talousarviossa on vuosittain noin 150 milj. euroa. Määrärahataso vaihtelee virastojen kesken noin 2 milj. eurosta 45 milj. euroon. Menorakenne vaihtelee virastojen kesken, mutta kokonaisuutena menoista noin 80 % muodostuu henkilöstömenoista. Osalla virastoja laite-, kalusto- ja tarvikemenojen osuus on lisäksi merkittävä, mutta kaikilla virastoilla henkilöstömenojen osuus on yli puolet kaikista toimintamenoista.

Toimintamenojen siirtomäärärahakanta sekä sen kehitys vaihtelevat myös huomattavasti virastojen välillä. Suurimmalla osalla siirtomäärärahakanta on viime vuosina vähentynyt. Pidemmän aikavälin kestävyysvajetta kuvaa julkisen talouden suunnitelman mukainen toimialan kaikkien virastojen yhteinen määrärahatason lasku noin 4,2 milj. eurolla vuoteen 2025 mennessä. Vähennys vastaa noin 60—70 henkilötyövuoden mukaisia keskimääräisiä palkkakustannuksia, kun tämänhetkinen henkilötyövuosien määrä on noin 1 500.

Hallitusohjelman 2019—2023 mukaisesti toimialan toimintamenoihin kohdistettiin 6 milj. euron säästö. Valtion yleissivistävien oppilaitosten siirtomäärärahakannasta mainittua säästöä katettiin vuonna 2020 4,5 milj. eurolla ja vuodesta 2021 lukien 1,5 milj. eurolla. Loppuosa säästöstä kohdennettiin laskennallisesti virastojen taloudellista liikkumavaraa kuvaavien indikaattoreiden perusteella.

Virastojen toimintamenorahoitusta on viime vuosina lisätty määräaikaisesti tai pysyvästi mm. Museovirastolla, Opetushallituksella ja Kansallisarkistolla. Lisäksi osalla virastoja lisäyksiä on tehty pääluokan sisäisillä määrärahasiirroilla, joissa rahoituslähteenä on ollut valtion yleissivistävien oppilaitosten siirtomäärärahakantaan kertyneet säästöt.

Postiosoite
Postadress
Postal Address
Opetus- ja kulttuuriministeriö

Käyntiosoite
Besöksadress
Office

Puhelin
Telefon
Telephone

Faksi
Fax
Fax

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet

PL 29
00023 Valtioneuvosto

Meritullinkatu 10
Helsinki

29 516 001
35 829 516 001

91 359 335
+358 9 135 9335

kirjaamo@minedu.fi

Toimialan rakenteiden kehittäminen

Opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalalla on tehty viimeisen kymmenen vuoden aikana useita toimialakohtaisia rakenteellisia kehittämistoimia.

Uusi yliopistolaki tuli voimaan vuonna 2010. Lain myötä yliopistot irrotettiin valtio-organisaatiosta ja yliopistoille annettiin taloudellis-hallinnollinen autonomia.

Rakenteellinen kehittäminen hallinnonalan virastoissa eteni 2010-luvulla vaiheittain. Koko hallinnonala koskeva selvitys valmistui vuonna 2011. Taiteen keskustoimikunta muuttui Taiteen edistämiskeskukseksi vuoden 2013 alusta. Venäjän ja Itä-Euroopan instituutti lakkautettiin ja sen kirjastotoiminta siirrettiin Cultura-säätiölle vuoden 2013 alusta lukien. Valtion taidemuseosta muodostettiin julkisoikeudellinen säätiö ja sen nimeksi tuli vuoden 2014 alusta Kansallisgalleria. Kansallinen audiovisuaalinen instituutti perustettiin vuonna 2014 yhdistämällä Kansallisen audiovisuaalinen arkisto ja Mediakasvatus- ja kuvaohjelmakeskus. Opetushallitus ja kansainvälisen liikkuvuuden ja yhteistyön keskus CIMO yhdistettiin vuonna 2017 uudeksi virastoksi Opetushallitusnimenä. Lisäksi Ylioppilastutkintolautakunta ja Kansallinen koulutuksen arviointikeskus liitettiin itsenäisiksi erillisyyksiköiksi Opetushallituksen yhteyteen vuoden 2018 alusta lukien.

Kokonaisuutena hallinnonalan rakenteellinen kehittämistyö on ollut sekä hallinnonalan omista tarpeista lähtevää taloudellista ja toiminnallista kehittämistyötä että osa laajempaa julkishallinnon uudistamista. Kehittämistyöllä on osaltaan pystytty sopeuttamaan toimintaa vastaamaan alentunutta määrärahatasoa.

Valtionhallinnon ja julkisen hallinnon kehittäminen

Julkisella sektorilla ja valtionhallinnossa on parhaillaan käynnissä laajoja uudistamishankkeita, jotka vaikuttavat suoraan tai välillisesti kaikkien hallinnonalojen toimintaan. Näitä keskeisimpiä ovat sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen järjestämisen uudistus, hyvinvointialueiden uusien tehtävien ja niiden rahoituksen valmisteluhanke, TE-palveluiden uudistaminen ja julkisen hallinnon tietohallintoa, rakenteita ja palveluja (julk ICT) sekä digitalisaation edistämistä koskeva kehittämistyö. Keskeisiä hankkeita ovat myös alueellista läsnäoloa ja monipaikkaisuutta koskeva uudistaminen, valtion toimitilastrategian päivittäminen sekä valtion palvelu- ja toimitilaverkkouudistus.

Opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalan ja virastokentän on kehitettävä ja uudistettava toimintaansa osana edellä mainittua laajempaa julkisen hallinnon ja valtionhallinnon kehittämistä.

2. Tavoitteet ja tehtävät

Opetus- ja kulttuuriministeriö on päättänyt asettaa koko toimialan virastot kattavan konsernin kehittämishankkeen, jonka tavoitteena on varmistaa ministeriön ja virastojen toiminnan laatu ja palvelukyky tulevana vuosina. Hankkeessa luodaan yhteinen tilannekuva hallinnonalan virastojen kokonaisuudesta sekä määritellään tavoitetila ministeriön ja virastojen toiminnan laadulle ja palvelukyvyille. Hankkeessa laaditaan toimenpideohjelma opetus- ja kulttuuriministeriön konsernin toiminnan kehittämiseksi.

Kehittämistyön tavoitteena on parantaa virastojen palvelu- ja toimintakykyä, tuottavuutta ja taloudellisuutta siten, että velvoitteet voidaan hoitaa kehysten mukaisten määrärahojen puitteissa. Keskeisenä tavoitteena on myös vahvistaa konsernin palveluiden, toiminnan ja ohjausjärjestelmän laatua sekä selkeyttää konsernihallinnon rakennetta. Uudistamistyöllä tuetaan osaltaan myös virastojen henkilöstön ja työyhteisöjen hyvinvointia.

Hankkeen tehtävänä on:

- Arvioida opetus- ja kulttuuriministeriön konsernin toimintaa kokonaisuutena ja luoda tilannekuva hallinnonalan virastojen kokonaisuudesta sekä määritellä tavoitetila ministeriön ja virastojen toiminnan laadulle ja palvelukyvyille.
- Laatia opetus- ja kulttuuriministeriön konsernin kehittämisen toimenpideohjelma toiminnan kehittämiseksi.

- Toimenpideohjelmissa tulee tarkastella konsernin virastorakennetta, digitaalisia palveluita ja niiden yhteiskäyttömahdollisuuksia, tukitoimintojen resurssien käyttöä ja tehostamismahdollisuuksia, tarkastus- ja valvontatoimintaa, valtionavustustoimintaa sekä henkilöstöresurssien tehostamista ja muita keskeisiä näkökulmia. Ensisijaisena tarkoituksena on lisätä kaikille yhteisten prosessien toteuttamista yhteistoimintana. Valmistelussa tulee laatia myös virastokohtaisen taloudellisen tilanteen ja tuottavuuspotentiaalin yhdenmukaiset arviointiperusteet.
- Toimenpideohjelmissa tulee tehdä tarvittavat ehdotukset toimintojen yhdistämiseksi, tehtävien siirtämiseksi, tehtävistä luopumiseksi, nykyisten tehtävien tekemiseksi pienemmällä resursseilla, työnjaon uudistamiseksi, resurssien osittaiseksi keskittämiseksi, henkilöstöresurssien käytön edistämiseksi sekä tarkastus- ja valvontatoiminnan kehittämiseksi.

Toimenpideohjelman esitykset voivat sisältää sekä pidemmän että lyhyemmän aikavälin toimenpiteitä. Pidemmän aikavälin toimenpiteet tulee aikatauluttaa siten, että ne voidaan toteuttaa seuraavalla hallituskaudella. Lyhyemmän aikavälin tai nopeasti toteutettavat toimenpiteet aikataulutetaan toteutettavaksi tällä hallituskaudella tai vuosien 2023—2027 kehyskaudella.

3. Aikataulu

Hankkeen toimikausi on 13.10.2021—31.5.2022.

Hankkeen valmistelu ja toimenpideohjelman laatiminen jaksotetaan kahteen vaiheeseen siten, että tilannekuva ja tavoitetila laaditaan 31.12.2021 mennessä ja toimenpideohjelma 31.5.2022 mennessä.

4. Kokoonpano

Hankkeen valmisteluryhmän kokoonpano on seuraava:

Puheenjohtaja

- kansliapäällikkö Anita Lehikoinen, opetus- ja kulttuuriministeriö

Jäsenet

- luottamusmies Pia Ekqvist, Julkisan koulutettujen neuvottelujärjestö JUKO ry
- tutkimusjohtaja, vs. pääjohtaja Päivi Happonen, Kansallisarkisto
- sopimusalavastaava Leena Hiljanen, Ammattiliitto PRO ry
- ylijohtaja Atte Jääskeläinen, opetus- ja kulttuuriministeriö
- ylijohtaja Riitta Kaivosoja, opetus- ja kulttuuriministeriö
- johtaja Ilari Kurri, Suomenlinnan hoitokunta
- apulaisjohtaja Mikko Kuutti, Kansallinen audiovisuaalinen instituutti
- ylijohtaja Petri Lempinen, opetus- ja kulttuuriministeriö
- erityisasiantuntija Marleena Luopa, opetus- ja kulttuuriministeriö
- ylijohtaja Ossi Malmberg, Suomen Akatemia
- johtaja Mikael Mantila, Opetushallitus
- pääjohtaja Tiina Merisalo, Museovirasto
- johtaja Leena Nissilä, Kotimaisten kielten keskus
- hallintojohtaja Pia Nyblom, opetus- ja kulttuuriministeriö
- neuvotteleva virkamies Iiris Patosalmi, opetus- ja kulttuuriministeriö
- ylijohtaja Eeva-Riitta Pirhonen, opetus- ja kulttuuriministeriö
- ylijohtaja Esko Ranto, opetus- ja kulttuuriministeriö
- talousjohtaja Pasi Rentola, opetus- ja kulttuuriministeriö
- sopimusasiantuntija Tiina Sulin, Julkisten ja hyvinvointialojen liitto JHL ry
- johtaja Paula Tuovinen, Taiteen edistämiskeskus
- puheenjohtaja Terttu Ujainen, Opintotuen muutoksenhakulautakunta
- tiedeasiantuntija Soili Vasikainen, opetus- ja kulttuuriministeriö

- kirjastonjohtaja Johanna Vesterinen, Varastokirjasto
- kirjastonjohtaja Minna von Zansen, Näkövammaisten kirjasto

Tekniseksi sihteeriksi nimetään hallinnollinen avustaja Päivi Onnela opetus- ja kulttuuriministeriöstä.

Hankkeen asettamisessa ei ole voitu noudattaa naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta annetun lain (609/1986) 4 a §:n 1 momenttia, sillä hankkeeseen on nimetty jäsenet heidän erityisen ammatillisen osaamisensa johdosta.

Valmistelutyö tehdään hallinnonalan yhteistyönä osallistavia työtapoja hyödyntäen. Valmistelun käynnistämisestä on yhteisesti sovittu hallinnonalan johdon tapaamisessa 10.9.2021.

Hankkeen osana selvitetään yhteydet valtion- ja julkishallinnon uudistamistyöhön ja käydään tarvittavat keskustelut muun muassa valtiovarainministeriön, valtioneuvoston kanslian ja Valtiokonttorin kanssa.

5. Kustannukset

Hankkeen mahdolliset kustannukset maksetaan seuraavilta tileiltä

Toimintayksikkö	6 000 001 099
TAKP-tili	420 290 1011
Toiminto	6 000 510 010

Mahdollisista matka- ja majoituskustannuksista vastaa kukin taho oman jäsenensä osalta.

Kansainvälisten asiain johtaja Jaana Palojärvi

Lainsäädäntöneuvos Eerikki Nurmi

Jakelu

Valmisteluryhmän puheenjohtaja ja jäsenet
 Ammattiliitto PRO ry
 Julkisan koulutettujen neuvottelujärjestö JUKO ry
 Julkisten ja hyvinvointialojen liitto JHL ry
 Kansallinen audiovisuaalinen instituutti
 Kansallisarkisto
 Kotimaisten kielten keskus
 Museovirasto
 Näkövammaisten kirjasto
 Opetushallitus
 Opintotuen muutoksenhakulautakunta
 Suomen Akatemia
 Suomenlinnan hoitokunta
 Taiteen edistämiskeskus

Varastokirjasto
Osastot ja yksiköt OKM